

Деякі аспекти волонтерської діяльності в виховній роботі зі студентами-медиками

Валерій Капустник,

доктор медичних наук, професор, ректор,

Іван Летік,

кандидат медичних наук, професор,

проректор з науково-педагогічної роботи,

Харківський національний медичний університет

Проблеми виховання студентської молоді за всіх часів були і сьогодні залишаються в центрі уваги керівників навчальних закладів, професорсько-викладацького складу. Формування молодого людини, виховання в неї свідомого, творчого, активного відношення до своєї діяльності — одна із головних цілей і соціальних функцій виховної роботи у виші.

Навчально-виховний процес в університеті відбувається відповідно до розробленої Концепції виховної роботи в ХНМУ, що ґрунтується на ряді концептуальних положень Конституції України [1], Закону України «Про освіту» [2], Державної національної програми «Освіта» («Україна ХХІ століття») [3], Указу Президента України «Про Стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016 — 2020 роки» [4] та проводиться у таких напрямках: національно-патріотичне, філософсько-світоглядне, діяльність органів студентського самоврядування, виховна робота з іноземними студентами, фізкультурно-оздоровча діяльність, естетичне виховання та творча активність студентів.

Найбільш головними компонентами процесу підготовки молодого людини до життя, активної і громадської діяльності є формування моральної культури та

активної життєвої позиції як форми її прояву. Виховання соціально-активної позиції відображає політичну і моральну культуру молоді, постійно знаходиться в центрі виховної роботи ЗВО.

Одним з найбільш діючих факторів впливу на навчально-виховний процес в університеті є студентське самоврядування [5], серед основних напрямків роботи якого є волонтерський рух [6]. Напрямки волонтерської діяльності змінюються та доповнюються у відповідності до сучасності. Основним із яких є: паліативна та хоспісна допомога [7]. Молодіжна університетська волонтерська служба «Ера милосердя» згуртувала понад 2500 студентів університету. Основним відділенням волонтерської служби є паліативна та хоспісна допомога, студенти якої пройшли курс теоретичної й практичної підготовки та доглядають за тяжкохворими, надають психологічну допомогу та емоційну підтримку пацієнтам у Харківському обласному центрі паліативної медицини «Хоспіс» та у відділенні хоспісної допомоги на базі Харківської міської клінічної багатопрофільної лікарні № 17. Окрім того пацієнтам передаються продуктові набори, організуються акції-привітання, зокрема з Новим Роком та Різдом Христовим, зі святом 8 Березня, Великоднем тощо. Такий досвід вчить людяності, милосердю, толерантності.

Перш за все, слід зазначити, що молодіжна організація тісно співпрацює з Навчально-науковим інститутом післядипломної освіти на базі кафедри екстреної та невідкладної допомоги, ортопедії та травматології, які проводили навчальні курси та майстер-класи з надання першої медичної допомоги не тільки для студентів 1-го курсу, а також для окремих частин Національної гвардії України та Збройних сил України, надавали медичну допомогу військовослужбовцям, які постраждали під час проведення АТО, чергували у відділеннях Військово-медичного клінічного центру Північного регіону.

Реалізація програми «Медичний волонтер» відбувається на базі Навчально-наукового інституту післядипломної освіти за 48-годинною програмою «Початкова професійна підтримка життя». Медичні волонтери проводять для студентів 1-го курсу навчальні курси та майстер-класи з надання першої медичної допомоги, серед волонтерів учасники VI Харківського Міжнародного марафону-2020, здійснюють інструктаж для абітурієнтів у щорічній виставці «Освіта Слобожанщини». Свої уміння та навички волонтери перевіряли під час проведення козацьких ігор на базі спортивно-оздоровчого табору «Медик» (с. Есхар Харківської області).

Важливим вектором роботи волонтерів є боротьба з актуальними захворюваннями. Активісти Студентської ради щорічно проводять широкомасштабні акції:

- до Всесвітнього дня боротьби з туберкульозом у ХНМУ проведено інформаційно-просвітницькі заходи та відбувся благодійний збір коштів для закупівлі необхідних препаратів та обладнання, що передаються до Обласного клінічного протитуберкульозного диспансеру № 7;
- до Всесвітнього дня боротьби зі СНІДом відбуваються інформаційні акції, організовані Студентською радою та студентами VI та VII факультетів з підготовки іноземних студентів і представниками Європейської студентської організації EMSA. У рамках цього захо-

ду студенти провели майстер-класи з демонстрації профілактичних заходів, методів лікування ВІЛ, спілкувалися зі студентами, відповідали на їхні запитання, демонстрували презентації, присвячені публічним особам (актори, співаки, політики, спортсмени), які померли від СНІД або сьогодні продовжують боротьбу з цим захворюванням;

- проведення заходів до Всесвітнього Дня боротьби з раком молочної залози та до Дня боротьби з діабетом, метою яких стало привернути увагу до цієї проблеми та важливості діагностики на початкових стадіях для належного лікування;
- традиційно в університеті організовуються двічі на рік Дні донора. Більше 500 осіб здають кров, яку передають до фонду КЗОЗ Харківської міської клінічної дитячої лікарні № 16.

Студенти університету — активні учасники добродійної акції «Серце до серця». Представники ГО «Студентська рада ХНМУ» та профспілкової організації студентів, аспірантів та клінічних ординаторів ХНМУ організовують волонтерів для проведення семінарів-тренінгів, різноманітні інформаційні і творчі заходи для широкого кола студентської молоді університету. Усі ці заходи проходили з метою поширення інформації щодо благодійної акції, спрямованої на збір коштів з метою придбання медичного обладнання у дитячі лікарні України. Студентською спільнотою вищу зібрано та перераховано понад 30 000 грн. Активну участь у проведенні цієї акції беруть студенти-іноземці.

Велика робота проводиться студентами з Харківською обласною організацією Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, перш за все щодо відновлення та збереження історичних пам'ятників Харківщини.

Регулярно беруть участь в акціях зі вшанування пам'яті видатних постатей. На цей час взято під опіку понад 70 місць поховання видатних учених-медиків, які працювали в харківській вищій медичній школі.

Регулярно організуються заходи, направлені на збереження і збагачення національної ідентичності, у відповідності до народного календаря, запроваджено проєкт «Шануємо українські традиції». У такому форматі відбувається святкування Масляної — давньої та доброї традиції проведів зими, у вишиванковій ході від Національного академічного театру опери і балету імені М.В. Лисенка до площі Свободи. До Троїстої Вишиванкової феєрії активно долучилися студенти факультетів з підготовки іноземних громадян та провели етно-квест «Vyshyvanka Day».

Г студенти університету завжди виявляють свою громадянську позицію, висловлюють свої погляди на історичні процеси, сучасне суспільно-політичне становище в Україні. Низка інформаційно-просвітницьких заходів організовується Студентською радою ХНМУ та проводяться згідно з національним календарем. Відбуваються флешмоби, різноманітні акції до Дня Незалежності України та Дня Прапора України, дня Соборності України та Дня пам'яті Героїв Крут, Героїв Небесної Сотні. Організовано вшанування пам'яті та покладання квітів до пам'ятника воїнам-інтернаціоналістам, що загинули в Афганістані, та з нагоди Дня вшанування учасників бойових дій на території інших держав, до Пам'ятного знаку жертвам нацистських переслідувань. Студенти університету щорічно беруть участь в урочисто-траурній церемонії покладання квітів до Меморіалу Слави у Лісопарку та у церемонії покладання квітів біля меморіалу «Висота маршала І.С. Конєва».

Організований постійний зв'язок з вихованцями загальноосвітньої школи-інтернату для розумово відсталих дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування у м. Куп'янську Харківської області. Традиційно на День Святого Миколая, свята першого та останнього дзвоника дітям передається набір гуманітарної допомоги за замовленням для проведення занять відповідно до профілю їх навчання. Для вихованців підготовлені

різноманітні курси, квест-ігри, інформаційно-просвітницькі заходи з питань здорового способу життя. Разом з дітьми учасники Молодіжного центру університету та Лялькового театру «Дивосвіт» готуються святкові та творчі концерти і конкурси, діти запрошуються до ХНМУ з метою відвідування Музейного комплексу університету, екскурсій по м. Харкову, для участі в святкових заходах університету, де діти виступають з номерами художньої самодіяльності. На знак дружби між університетом та Куп'янською школою-інтернатом в 2018 році на території інтернату були посаджені дерева «Алея дружби».

Волонтерами продовжено реалізацію благодійного проєкту «Світ у дитячих долоньках», мета якого — надання допомоги в організації дозвілля дітей, які потребують особливої уваги, у першу чергу, пацієнтів онковідділень 1-ї та 16-ї дитячих лікарень, педіатричного відділення ХМКБЛ №17, КЗОЗ ОДКЛН № 1 дитячого будинку № 3. Щомісяця волонтери приходять до маленьких пацієнтів з подарунками, розвивають різноманітні творчі здібності спілкуються з ними, читають оповідання тощо.

ІІІ ефський напрямок діяльності волонтерів університету ґрунтовно підтримує Наукова бібліотека. Співробітники бібліотеки — активні учасники та помічники студентів-волонтерів у реалізації методик арт-терапії, бібліотерапії для психологічної допомоги не тільки дітям, а також їхнім батькам або родичам. Допмагають студентам-волонтерам у реалізації цього напрямку роботи Народний музей історії ХНМУ, кафедри української мови, основ психології та педагогіки, суспільних наук, філософії тощо.

Активна громадянська позиція студентів університету, зокрема їх волонтерська діяльність, була високо відзначена громадськістю міста. Координатору волонтерського руху ХНМУ Анастасії Рождественській було вручено медаль Української Православної Церкви

Київського Патріархату «За жертівність і любов до України». На міжнародній виставці «Освіта та кар'єра — 2015» ХНМУ отримав Гран-прі за роботу з волонтерського руху серед студентів-медиків як фундаменту громадянської позиції студентства.

Таким чином, виховна робота в університеті націлена на поліпшення особистісних якостей студентської молоді, що передбачає в першу чергу створення умов для зацікавленого ставлення до навчання, орієнтацію на моральні та етичні цінності, творчу активність, самостійність студентів. А волонтерський рух студентів-медиків виховує почуття самосвідомості, громадянської відповідальності небайдужого ставлення до проблем суспільного життя і толерантного ставлення до людей, зміцнення позитивного іміджу ХНМУ серед ЗВО міста та країни.

Література

1. Конституція України [Електронний ресурс] : редакція від 01.01.2020 / Верховна Рада України. Київ, 1996. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 09.09.2020).

2. Про освіту [Електронний ресурс] : Закон України № 2145-VIII від 29 берез. 2011 р. : редакція від 24.06.2020 / Верховна Рада України. Київ, 2017. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 09.09.2020).

3. Про Державну національну програму «Освіта» («Україна XXI століття») [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України № 896 від 3 груд. 1993 р. : редакція від 29.05.1996. Київ, 1993. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF> (дата звернення: 09.09.2020).

4. Про Стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016–2020 роки [Електронний ресурс] : Указ Президента України № 580/2015 від 13 жовт. 2015 р. / Президент України. Київ, 2015. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580/2015> (дата звернення: 09.09.2020).

5. Стаття 40. Студентське самоврядування [Електронний ресурс] // Закон України про вищу освіту від 1 липня 2014 р. № 1556-VII : редакція від 24.07.2020 / Верховна Рада України. Київ, 2014. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 09.09.2020).

6. Про волонтерську діяльність : Закон України від 19 квіт. 2011 р. № 3236-VI [Електронний ресурс] : редакція від 03.07.2020 / Верховна Рада України. Київ, 2011. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3236-17> (дата звернення: 09.09.2020).

7. Гойда Н. Г., Губський Ю. І., Царенко А. В. Соціально-медичні аспекти розвитку паліативної та хоспісної допомоги в Україні в умовах реформування системи охорони здоров'я. Реабілітація та паліативна медицина. 2015. № 2. С. 23–30.

10.09.2020

Відомості про авторів

Капустник Валерій Андрійович — доктор медичних наук, професор, ректор; кафедра внутрішніх та професійних хвороб, завідувач кафедри; Харківський національний медичний університет, Харків, Україна; email: kapustnik.valerij@ukr.net; ORCID: 0000-0002-4543-8343; Scopus; Google Scholar.

Летік Іван Васильович, кандидат медичних наук, професор, проректор з науково-педагогічної роботи, заслужений лікар України, Харківський національний медичний університет, Україна, email: iv.letik@knmu.edu.ua; ORCID; Scopus; Google Scholar.